

AÇIQ PƏNCƏRƏ

Görünənlər və görünməyənlər...

tologiyadan bəhrələnməyə təsvirlər, olayların bazasının içində elə bil bir az fikrə dalmaq istəyir, çünki baxıb görür ki,

*- Gözləyir yolunu hər sevən kəsin,
Məhəbbət qoxulu oturacaqlar!..*

Hər tərəfin, hətta hər küncün, bucağın ana aqışu kimi istisi, hər-rarəti hər addımbaşı,- yəni,- hər misrabaşı hiss olunur. Açıq-aydın görünür ki, səadətində olanda, xöşbəxtlik yelləri ilə qol-boyun, əl-ələ gəzəndə, dolananda, onun semantik- semiotik hüdudları boyunca yollar keçəndə, dağlar aşanda, qədri, qiymətini o qədər də, bilmədiyən həmin zamanların xif-fəti "bal dadan ana yuxusu kimi" - poetik, bəzən də simvolik assosiasiyalarda boy göstərir: - "Ürəyim süfədir, çöləm, bayram"- deyir, şair.

Zövqlü oxucu "Çöləm!"- deyən şairin hansı uzaq, həssas məqamlara, nəyə görə məhz indi işarə vurduğunu da anlayır!

Fəxrəddin Teyyubun həmin şeirlərinin ümumi rühundan, deyilən o alqoritmdən, doğma Yurd, isti Vətən qoxusu gəlir. Çünki şairin "mən"i həmişə şeir yazmır, söz söyləmir,- "Torpaq belləyirəm, yer şumlayıram"- deyir. Şumlanmış torpağı, bellənmiş yeri...boş qoymaq olarmı?- əlbəttə yox,- şair sözləri, kəlmələri bərəkətli toxumlar kimi... səpər həmin yerlərə, özü də tək yox, əkinçi, zəhmətkeş küləklərin şərikli əlləri ilə. Çünki bilir ki...göylər...səma...buludlar o sözləri, toxumları suvaraçaq, yaşadaçaq. Ona görə deyir ki..." Mən göyün üzündə olaydım görə"- ona görə ki, onun performasında "şair ürəyi təyyarədir"- gecələr göylərdə Tanrının dərgahında,- uçuşlarda, səhərlər isə doğma torpaqda, Ana Vətənin hüzurundadır! Həmin o "təyyarə ürəyin" stürdesası - Təməzlik, Halallıq simvollarıdır,- özü də Vətənə, Yurda bağlı simvolik bir obrazlar timsalında... Görünür şairin Sükutunun improvizasiyaları çoxçaqtlı rənglərlə cılandırılmışdır, çünki:

*- Ömrün- günün hesabı var sükutda,
Hər sualın cavabı var sükutda!*

- deyir şair. Ona görə də Fəxrəddin Teyyubun "mən"i bəzən ağır düşüncələrin sublimasiyasından, xilasından təzcənə qacmaq fikrində bulunmur,- işini vamlı, asta-asta görür, yaxşı bilir ki, bu dünyanın ilk sakinləri olan zəhmətkeş "qarışqalar vaxt tapmır nəfəs almağa, şeirdi böcəyin asta yerisi..." Şair təbiətin dolu sükutunun analogiyasını axtarıb aramağa can atır, onun yeni səslə, təzə nəfəslə paradikmalarını elə anlamda təsvir edir ki, bəzən oxucu uzun bir sürə onun arentasiyasının axtarışında qalır: "Yapış yaxasından göydə buludun!"- deyir və soru edir: "Hardadır ünvanı görün sükutun?", ərz edir ki, şeir yazılmır şeir doğulur,- özü də sükutdan!

Alliterisiya,- mənə, söz sıxlığı, həm də şüur axını cəməsi üçcə bəndlik "Ünvanlı şeir" adlı poetik nümunədə özünü daha qabarıq göstərir, açıq-aydın deyir ki, : "Axi, saf qəbimi niyə görmədin". Sonra da etiraf edir ki, bir bu məsələdə deyil, onun bütün işlərində həmişə bir lənglik, bəxti gərməzlik olub,:" İşim özəl gündən çıxıb

dır daşdan..." deyir. Düşüncə və duyğular stenoqraması kimi bir-bir yaddaşından gəlib keçən ağrı-acılar üzə çıxır: Bir daha məlum olur ki, onun zənginə, məsum, təmiz saf çağrışına, həm də bir qardaş harayına bir xanım-şairə cavab verməyib, müəllifin şeirsal fikirləri dilinin ucunda qalıb,- tumurcuq damcıları kimi... sonra da ünvanı bəlli bir xanım - şairəyə həmin bu ekzistensiyasını önə çəkərək, yaxşı bir tənə tutuzdurur; Yəni sən mənə itirdin, mən heç nəysiz qalmamışam, əksinə mən qazandım ki...- sənə taniya bildim:

*Könlümə yatanı gözümlə bilirəm,
Duyğusuz, qəlbimə yaman deyəcək.
Mən nəyi qazandım, özüm bilirəm,
Sən nəyi itirdin, zaman deyəcək!*

Zaman da söz deyəndə elə-belə söz demir axı. Hiss olunur ki, Fəxrəddin Teyyub şeirlərinə illüstrasiya çəkmir. Görünüş, mənzərə yaradıb rəng fırçalarını bir-bir dəyişmiş...həm də, aqressiv də deyil. Qələm yoldaşına hüsn-təvəzzöh göstərdiyinin cavabını ala bilmədiyi üçün, öz kövrək şair qəlbini simpatiyasının havada qalıb oxunmamış, açılmamış dolu zərf kimi, rüzgarların üstü ilə sürüşə-sürüşə metaforiya yaratmasının nisgini çəkir:

*Nahaq çıxdım bacı axtarışına,
Çətin Fərqanənin əvəzi olsun,*

- deyər pıçıldaıyır özü-özünə. (Fərqanə Mehdiyeva bu yaxınlarda sıralarımızı vaxtsız tərək etmiş istedadlı bir şairə idi.) Fəxrəddinin cəməsi bir-iki şerindən söz açdı, amma onun yaradıcılığında hələ qatı açılmamış o qədər dolğun şeirlər var ki... Kim oxusa görər, hiss edər,- o şeirlərin uçsuz-bucaqsız ərazilərində torağaylar civildə-civildəşə oxuyur, qışda budaqların üşüyünü ala qarğalar diddiklərində alıb aparır, halallıq zəhmət atadan-anadan artıq adamı urvatlı böyüdü, yaşadı...Közəren köşövlər yollarda tüstülənir, övliyalardan məzarları üstündə qurbanlıq cöngələr, qoçlar kəsilir, dəyirman-dəhalallıq bərəkət yuvalarından evlərə, dirriklərə urvalıq un daşmır. Bu xöş güzəran, sülh məqamlarında sakit yaşamaq istəməyən Fəxrəddin və onun kimi minlərlə vətənsəvərlər doğma Azərbaycanımızın torpaq ərazi bütövlüyü uğrunda döyüşmək arzusundaıdır:

*-Yenə ön sırada, yenə başlayam,
Oğul istəyirəm, bir "əyə" mənə,
Nə olsun yaşlıyam, ahıl yaşlıyam,
Çağırıb aparın cəbhəyə mani!,-deyir!*

Bəli, bu günün qağıqları ilə yaşayan şair yəqin yaxşı bilir ki, o, həmişə Vətən uğrunda gedən döyüşlərdə, daim cəbhənin ön sıralarındadır, bütün qələm yoldaşları ilə birgə. O, Vətəni qorumaq, onun bütövlüyü uğrunda döyüşmək, qəhrəmanlar haqqında yazmaq, yaratmaq eşqi ilə, şair kimi refren boyunca gedərək - şeirdən-şairə, misradan-misraya, mənadan-mənaya dilini, poeziyasını təzələyərək, intuitiv tapıntıların sezgisi ilə seirli yolları keçərək öz ədəbi, şair bəxtinin arxasıya gedir! Bilir ki... yaxında qələbələr var, zirvədə yeni, bütöv Azərbaycan görünür!!

Bu yaxınlarda 70 yaşını qeyd etdiyimiz tanınmış şair Fəxrəddin Teyyubun "Ədəbiyyat qəzeti"ndə (19 sentyabr, 2020) bir səhifə dolusu şeirləri çap olunmuşdu. Ali zövqlü oxucuların favoriti olan həmin qəzeti, hər həftə intizarla gözləyən bir oxucu kimi, mən də,- o şeirlərləri oxumaya bilməzdim. Ümumiyyətlə Fəxrəddin Teyyubun yazıları son vaxtlar tez-tez qarşıma çıxır,(nə yaxşı ki!) bəzən gecələr təklikdə qalanda yaxın həmdəməyə,- qulaq həyanıma çevrilir. O ki, qaldı həmin şeirlərdə bu günün qələbələri, qağıqları əks-səda versin, həm də yeni söz, təzə duyğular, düşüncələr topaları gözə dəysin,- ona mən reaksiya verməyim. Belə yazılar əlbəttə ki, bütün ədəbi ixtimayətimiz kimi mənəm də qəlbimi sevinc hissələri ilə doldurmalı, fikrimi bir qədər uzaqlara səsləməli idi.

Şairin "Pəncərəmdən baxıram" şeiri diqqətimi çəkdi, ilk dəfə o qədər şeirlərin içindən nədənsə onu oxumağa başladım. Gördüm ki, şair doğurdan da öz pəncərəsindən baxır,- həm də etiraf edir ki," pəncərəmdən baxıram",- hansısa yad, başqa bir pəncərədən yox! Həm də hiss olunur ki, onun pəncərəsi həmişə açıqdır, hətta qışın oğlan çağında da. Pəncərəsinin nəfəsləri bas eləmir ona. Bütöv bir tayını açıb baxır...dünyaya! İndi mən həmin pəncərədən bəzi görünməyən yerlərin (görünənləri göstərməyə ehtiyac varmı?) böyübaşı, yan-yöresi haqqında danışmaq istəyirəm. Dünyanın, onun bir ölkəsinin, bir şəhərinin küçələri onun gözələrinin içindən, qəlbini rəngbərəg duyğuları və düşüncələrinin istisi və soyuqluğundan, işıqlı və qaranlıq guşələrindən kəcib gəlir: "Sükut icindədir qəmli küçələr"-deyir, - qəm və sükutun,- bir xurcunun iki tayının-yəni,- birində sükut, birində qəm... elementlərini qoyur ortalığa. Baxıb görürük ki, qarşıdan sonu görünməyən bir yolun yolcusu,- yol adamının, yol övladının, yol oğlunun-şairin addım səsləri... eşidilir! Bilir ki, ilahi sirlərə çatmaq, ona sahib olmaq üçün, həqiqət cırağı həmişə yamalı, işıq səməldir. Çiyinlərində poetik mənə və düşüncə qutmanları,- poeziyanın fəlsəfəsi, fəlsəfənin poeziya calarları, dibi-dibəyi görünməyən uzaqlıq, nəhayətsizlik... "Nə olsun işıqdan hər tərəf ağdı",- deyir,-amma görür ki, bu ağılığın içində insan addımlarına həsrət, insan nəfəsinə, səsinə həmişə təşnə qalan küçələr yetim-yetim, qarala-qarala uzanır, susur. Şairin poeziyasında İN-SAN,-onun arzuları, əməlləri əsas götürülür. Bu mənzərəyə göz qoyan oxucu öz təkəllüyündə,- sifiliyində bütün bunları,- antiteza eləmək, bir növ yola vermək həvəsində bulunur. Yəni baxıb görür ki, nədənsə bağlar, bağçalar solğun görünür...aradakı hətta sevgi bağlantıları da pozulub, bunlar şairə çöçün gəlir,- hiss edir ki, qabaq-qənsər olduğu oturacaqlar da üşüyür...tənhalıqdan: -"Elə bil anası ölmüş uşağı"- ona görə! Şairin lirik "mən"inin qəddini əyən, əslində əymək istəyən,- bu müvəqqəti ayrılığın modernik qatlarında oxucu, müəllifə və onun obrazlarına qoşulur, içtimai və bədii fak-